

Tollbamondás Javítókulcs

Általános javítási útmutató:

1. Minden tollbamondást két ember javít: 1. javító + 2. javító. A javítás után mindketten összeadják a hibapontokat, és ráírják a dolgozat végére. Az aláírásukkal igazolják a javításukat. A hibapontokat összesítjük, de csak 50 pontig vonunk le, vagyis mínusz pontot nem kaphat a diák a tollbamondásra. A 2. javító átnézi a javításokat, és a véglegesített hibapontokat kivonja az 50 pontból, ezt írja a dolgozat tetejére. A zsűri tagja átnézi a javításokat, és véglegesíti a tollbamondás eredményét.
2. A különböző súlyú hibákat piros színnel aláhúzva javítjuk a dolgozatokban, kis hiba: 1 vonalas aláhúzás, súlyos hiba: 2 vonalas aláhúzás, durva hiba: 3 vonalas aláhúzás (nem a teljes szót, hanem csak a hibás helyen húzzuk alá, a betű alatt vagy a szóhatáron, ugyanis egy szóban akár több helyen is lehet különböző típusú hiba).
3. A hibaszámokat a margóra ugyanabban a sorban egymás után kiírjuk, pl. -2, -3, -1,-1 stb., hogy a hibapontokat könnyebben lehessen összeadni.
4. Nincsenek típushibák (még az írásjelek esetében sem), minden tévesztésért a súlyosságuknak megfelelő hibapontot adjuk.
5. Ha ugyanaz a hiba ugyanabban a szóalakban (csak teljesen megegyező alak esetében) ismét előfordul, akkor a hibás írásmódot javítjuk, de újabb hibapontot nem adunk.
6. A betűtévesztés, betűkihagyás 1hp.
7. A szótag- vagy szótévesztés, szótag- vagy szókihagyás 2hp.
8. A nem megfelelő ékezet használatát (gerendázás a két pont helyett) minden esetben javítani kell, és a végén a hibapontok számához hozzáadunk 2hp-ot.
9. A bekezdéseket a diktáláskor bemondjuk, aki ennek ellenére nem jelöli megfelelően a bekezdést beljebb kezdéssel, az 2 hp-ot kap. A bekezdés jelölésére nem fogadható el az egy sor kihagyás. Ez is 2 hp-ot ér.
10. Ha nem egyértelmű az ékezet vagy az egybe-, illetve különírás jelölése (félhosszú vagy elkapott hosszabb vonás a pont helyett, illetve a szokásos szótávolságtól különböző megoldást alkalmaz a diák), akkor azt hibának kell minősíteni, és a súlyosságuknak megfelelő hibapontot kell megadni.

A bekezdés nem megfelelő jelölése – súlyos hiba 2hp.

TOLLBAMONDÁS

Hanganyagról egységes minden teremben.

(A szöveget és a diktálást felolvasta: Kazinczy-díjas dr. Sólyom Réka egyetemi adjunktus, Károli Gáspár Református Egyetem; a stúdiómunkálatokat készítette: Sallai László stúdiótechnikus, Károli Gáspár Református Egyetem.)

A tollbamondás menete:

1. felolvasás normál beszédtempóban.
2. értelmi szakaszonkénti diktálás, az értelmi szakaszokat megismételve, 6 mp-es szünettel,
3. a bekezdések bemondása a diktálás minden fázisában,
4. ellenőrző felolvasás,
5. a felolvasás után 1 percet a javításra.

A helyesírási hibák pontozása

Durva hiba (3 pont):

1. A mássalhangzók időtartamának hibás jelölése közhasználatú szavakban: *otthon, benne, szállóigévé, választott, lett, keletkezett, miatt, kell, könnyű, mellett, tavasszal, született, között, novelláskötetei, passiójáték, jöhetett, temették, búcsúzott, jobban, halhatatlan* stb.
2. Az összeolvadás, a részleges és teljes hasonulás: *olvashatjuk, mutatja, családjától, szerelemmel, útja, évfordulója, helyezkedett, befejeztével, tudta* stb.
3. Kis és nagy kezdőbetű tévesztése közhasználatú tulajdonnevek, melléknevek és egyelemű tulajdonnévből képzett melléknév esetében;
– tulajdonnevek kezdőbetűinek hibái: **T**amási **Á**ron, **Á**bel Amerikában, **Á**bel-regénytrilógia, **H**argitán, **Á**bel, **Á**bel az országban, **K**olozsvárra, **A**merikába, **F**arkaslakán, **N**ew Yorkban, **C**hicagohoz, **E**llenzék, **E**rdélyi **H**elikon, **T**iszta beszéd, **A** szűzmáriás királyfi, **C**ímeresek, **E**rdélybe, **B**udapesten;
– egy- és többelemű tulajdonnévből képzett melléknév: *amerikai, székelyudvarhelyi, nyugat-virginiai, Brassói Lapok-beli* stb.
4. Igeközös igék, igei származékok hibás egybe-, illetve különírása: *megismerkedik, ráébred, felhasználta; mutatja be, helyezkedett el, települt haza, hunyt el, temették el; megélhetésük, befejeztével, megjelent* stb.
5. Az *ly*-j tévesztése közhasználatú szótőben és toldalékban, az *ly*-j hiánya vagy kiejtés szerinti jelölése: *mely, folytatásában, székely, székelyudvarhelyi, helyezkedett, Erdély, királyfi; befejező, évfordulója, május, tagja, újra, szülőfalujában* stb.

Súlyos hiba (2 pont):

1. Közhasználatú szavak/összetett szavak különírása, illetve szókapcsolatok egybeírása: *szállóigévé, hároméves, tizenöt éves, pénzszerzés, nagyvilági, Sokgyermekes, főgimnáziumban, banktisztviselőként, novelláskötetei, szűzmáriás, passiójáték, hiedelemvilág, világháború, szülőfalujában; szegény család, székely családban, alapító tagja, népi hiedelemvilág* stb.
2. Közhasználatú szavak elválasztása.
3. Magánhangzók időtartamának tévesztése közhasználatú szavakban és toldalékokban: *író, című, mű, kezdődik, szűkös, kényszerül, kerül, családjától, kuruzsló, könnyű, befejező, ő, valódi, 1910-től, főgimnáziumban, banktisztviselőként, legvégül, Újság, alapító, Brassói, írásait, szűzmáriás, Címeresek, trilógia, Műveiben, passiójáték, újra, hunyt, szülőfalujában, költő, így, búcsúzott, jövőnk* stb.
4. Mondatkezdő nagybetű tévesztése.
5. Tulajdonnevekben és betűszóiban előforduló kötőjelezés, illetve egybeírás (kötőjelezés) tévesztése: *Ábel-regénytrilógia, Brassói Lapok-beli, Ábel-trilógia* stb. Ha ez a kötőjel a sor végére esik, csak a megismételt kötőjellel fogadjuk el.

Kis hiba (1 pont):

1. Nem közhasználatú szavak durva és súlyos hibái: *trilógia, passiójáték, nyugat-virginiai*.
2. Közszók kezdőbetűjének tévesztése: *székelyudvarhelyi katolikus főgimnáziumban* (1-1 hp tévesztésenként)
3. Betűtévesztés.
4. Központozási hiba (darabonként 1-1 pont):
 - mondatzáró írásjelek;
 - tagmondatok közötti írásjelek;

- mondatrészek közötti írásjelek hiánya vagy téves jelölése;
- egyéb írásjelek, pl. dátum írásjelének hiánya vagy téves jelölése.

Ha egy szóalakban magán- vagy mássalhangzó időtartamának tévesztése és egybe- vagy különírási hibája, valamint tulajdonnévírás szabálytalansága is található, akkor ezek külön-külön hibapontok (2+2 vagy 3+2 hibapont).

A hibapontokat az 50-ből vonjuk le, 0 alá nem megyünk.

Egyéb hibák:

- a betűtévesztés, -kihagyás 1 hibapont darabonként,
- a szótévesztés, -kihagyás 2 hibapont darabonként,
- a bekezdés elmaradása vagy függő behúzásként jelölve 2 hibapont,
- a gerendázás 2 hibapont darabonként.

Egyéb megjegyzések:

A cím idézőjelpár és pont nélkül is elfogadható.

Ahol a helyesírási szabályok ezt lehetővé teszik, és a szöveg értelmezéséből adódóan több megoldás is elfogadható, ott ezeket a variációkat elfogadtuk, pl. a közbevetések jelölése a vesszőpár helyett gondolatjelpárral – *Ábel az országban* –.

A számok betűvel írása is elfogadható.

pl. helyett *például*; *című* helyett *c*.

A szövegben lévő címek variációit (névelős vagy anélküli) is elfogadtuk, de a címtípusnak megfelelő szabály alkalmazásával, pl. *A szűzmáriás királyfi*, *a Szűzmáriás királyfi*, de *a Szűz Mária-s királyfit* nem (lásd egyedi címek és egytagú személynevek melléknévképzős alakja); *Az Újság* mellett *az Újság* is lehetett helyes, de *Az újság* nem; *a Címeresek* mellett elfogadtuk *A Címeresek* írásmódot, de *A címereseket* nem (lásd: állandó címek helyesírása).

Tiszta beszéd című rovatban idézőjelpárral is elfogadható: „*Tiszta beszéd*” *című rovatban*

A Juhász Ferenc-idézetet csak betűhíven fogadjuk el, csak a kettőspont a helyes megoldás az idéző tagmondat miatt.

A szótévesztések és -kihagyások több dolgozatban is megjelentek. Ha egymás után több (4-5) szó is kimaradt, akkor 4 hibapontonál többet nem számoltunk, kivéve azoknál a szószerkezeteknél, ahol a hibázási lehetőségek ennél magasabb hibapontokat eredményeznének: *Brassói Lapok-beli*.

A diktáláskor minden esetben bemondtuk a bekezdéseket. Ennek ellenére előfordul, hogy versenyzők nem jelölték ezeket.

Még mindig előfordultak nem megfelelő ékezetet (gerendát) használó versenyzők. Esetükben a javításnál kétféle pontszámítást is megnéztünk: minden gerenda esetén 2 hibapont, illetve típushibaként 1x2 hibapont számításával (a végső ponteredményük ez lett). A továbbjutó helyekre így sem kerülhettek be.

Típushibák:

Ábel-regénytrilógia, Ábel-trológia – kötőjel nélkül

A szűzmáriás királyfi – az egytagú személynév melléknévképzővel nagybetűs formában

Az Újság – nem értelmezte címként

Brassói Lapok-beli – a több elemből álló állandó cím szabályát nem vagy rosszul alkalmazta

székelyudvarhelyi katolikus főgimnáziumban – tulajdonnevesítve

Erdélyi Helikon

New Yorkban – kötőjeles írásmóddal

Chicagóhoz – rövid *o*-val

Tiszta beszéd – nagy *B*-vel